

Com era d'esperar de Francho Nagore, l'obra està escrita íntegrament en l'aragonès estàndard que ell mateix defensa i intenta propagar, circumstància que dóna suport a la seva causa lingüística. No obstant això, la informació hauria estat accessible a un major nombre de lingüistes si s'hagués escrit en castellà. D'altra banda, sovint manquen traduccions per al lingüista no especialitzat en dialectologia aragonesa, o, fins i tot, una presentació de dades més detallada i més explícita, la qual cosa es troba a faltar en el cas de la forma *ariya* 'fil', que figura al mapa de la p. 32.

Quant a les mostres que es faciliten de cada dialecte, l'autor s'ha esforçat per proporcionar una gamma de textos representatius de cadascuna de les zones dialectals. A part d'uns escrits moderns, s'hi inclouen també narracions antigues, que exemplifiquen i informen sobre estadis anteriors d'aquestes llengües locals (p. e. Ayerbe, 1855, p. 309). Del patrimoni personal de qui escriu aquestes línies, s'han utilitzat materials d'Ansó (p. 97-98), Parzán (p. 157-159) i Gistaín (p. 172-174), textos per als quals existeixen gravacions i que Nagore mateix s'ha pres la molèstia d'escoltar amb deteniment per tal de corregir algunes imprecisions. Nogensmenys, es troben a faltar materials propis de l'autor, que se suposa que existeixen, i que podrien haver-se aprofitat també per als propòsits d'aquesta recopilació. A més a més, encara que els productors dels textos i de les dades dialectals estaran contents de veure reconeguda la seva feina dins aquest volum, Nagore no sembla haver fet l'esforç de sol·licitar els permisos pertinents a les editorials afectades per a la reproducció d'aquests extractes (o, almenys, no ho deixa consignat en la publicació).

Les descripcions de les parles locals acaben cadascuna amb una bibliografia especialitzada corresponent a l'àrea d'estudi. L'obra hauria quedat més manejable, però, amb una llista bibliogràfica unificada, exposada al final i amb unes senzilles remissions a les obres referides dins el cos del text. A més a més, tal presentació hauria evitat redundàncies, com ara la de la p. 161, on es repeteixen en aquesta mateixa pàgina les dades bibliogràfiques d'un article de B. Mott de l'any 1991.

Comptat i debatut, ens trobem davant una aportació substancial al camp de la dialectologia aragonesa i un testimoni de tot el que s'ha fet durant els darrers 40 anys dins el marc d'aquest camp científic, malgrat les divisions polítiques internes de l'Aragó que, a vegades, han marcat aquesta llarga trajectòria. Si, d'una banda, aquesta obra de Francho Nagore dóna una impressió imprecisa de la continuïtat de l'aragonès en l'actualitat, d'una altra aconsegueix reflectir la varietat dialectal o "diatòpica", com l'anomena l'autor. A més a més, encara que per als profans en la matèria la publicació pot resultar desconcertant quant a la visió un tant esbiaixada que dóna de la realitat lingüística d'Aragó en el moment actual, hem de creure que l'obra ofereix una gran font d'informació als especialistes. Fins ara, aquest és el treball de contingut més complet, ampli i detallat entorn de la dialectologia aragonesa, en el qual cap estudiós del camp ha quedat sense menció. No dubto que rebrà l'atenció que mereix per part dels aragonesistes i que servirà per esperonar futures investigacions. Agraïm al Dr. Nagore la seva dedicació i tenacitat, per haver invertit gairebé tota la seva vida en l'exploració de l'aragonès, i desitgem el bo i millor en la lluita per la conservació, protecció, documentació i codificació d'aquesta varietat lingüística.

Brian MOTT
Universitat de Barcelona

PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.) (2010): *Gramatica de bază a limbii române*. București: Editura Univers Enciclopedic Gold, 686 p. + XVI p. + *Caiet de exerciții*, 216 p.

Les spécialistes en grammaires roumaine et romane, ainsi que les passionnés de la linguistique générale, attendaient, depuis longtemps, la publication d'un ouvrage moderne, adapté aux nouvelles connaissances dans l'interprétation des faits de langue. La parution de cette nouvelle grammaire roumaine est due, d'une part, au fait que les anciens travaux de grammaire d'orientation structuraliste (voir, par exemple, *Gramatica limbii române*, 1963, 1966 ; Iorgu Iordan, Valeria Guțu-Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române*, 1967 ; Valeria Guțu-Romalo, *Sintaxa limbii române*.

Probleme și interpretări, 1973) ne pouvaient plus rendre compte des progrès réalisés dans ce domaine de la linguistique et, d'autre part, au fait que la grammaire académique roumaine (*Gramatica limbii române*, volumes I-II, tirages 2005, 2008) (*GALR*) s'avérait être très difficile à parcourir, à cause de l'information très dense et, parfois, embrouillée.

Parmi les auteurs de *Gramatica de bază a limbii române* (abrégée *GBLR*), nous retrouvons des linguistes confirmés qui ont contribué à l'élaboration de la récente grammaire académique (Gabriela Pană Dindelegan, Marina Rădulescu Sala, Rodica Zafiu), mais aussi de jeunes grammairiens (Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu et Alexandru Nicolae), dont les études parues ces derniers temps sont de plus en plus citées dans les pages des livres et des articles de grammaire, ce qui atteste le fait que la nouvelle génération réussit à bien assimiler les notions véhiculées dans les ouvrages de linguistiques roumaine et générale.

Nourrie par les idées parsemées dans les deux tomes de la *Gramatica limbii române* (*GALR*) et d'orientation générative, l'abrégé que nous présentons est sans doute de référence et se détache par la clarté de la présentation des repères théoriques, ainsi que par le choix des exemples, la plupart provenant de la langue actuelle, ce qui offre aussi une perspective sur la dynamique syntaxique de la langue roumaine.

Le but déclaré du livre est de faciliter l'accès d'un grand nombre de lecteurs aux nouvelles connaissances d'ordre linguistique. De même, les auteurs ont privilégié l'usage didactique du livre, ce qui rend plus simple sa compréhension et témoigne aussi de son ouverture vers un grand nombre de lecteurs, parmi lesquels, sans doute, des enseignants, des étudiants, des chercheurs et même des élèves.

Les auteurs ont respecté la structure traditionnelle de l'exposition des faits de langue, en commençant par la morphologie (*Partea I*), continuant par la syntaxe (*Partea a II-a*) et par l'énoncé et les phénomènes énonciatifs (*Partea a III-a*). La description est faite, en tenant compte de la perspective morpho-syntaxique, grâce à laquelle les parties de discours et de l'énoncé peuvent être mieux circonscrites et expliquées. Comme annoncé dans la préface (*Prefață*), les auteurs ont surtout voulu, réaliser «*o diferențiere mai netă a grupului verbal, a grupului adjectival, a celui adverbial și a celui prepozițional, pe de o parte, de grupul nominal, pe de alta.*» (p. IX).

À part la description aisée des faits de langue, le livre a d'autres mérites, dus, en particulier, aux innovations de classement et de méthodologie opérées, telles que : l'introduction de l'article à l'intérieur du groupe nominal, ayant le rôle «*de integrare în enunț a grupului nominal și de determinare a acestuia*» (p. 86) ou l'élimination des numéraux soi-disant hétérogènes (p. 178-210) et leur repositionnement à l'intérieur d'autres parties du discours «*pe baza caracteristicilor lor formale și a comportamentului sintactic*» (p. 180).

Il faut aussi rappeler l'identification d'un pronom réciproque (p. 115-118) qui reflète «*o relație simetrică între participanții la acțiunea descrisă de verb și își procură referința prin mecanisme anaforice de la subiectul multiplu sau exprimat prin nominal la plural*» (p. 115) ; l'existence d'un adjectif possessif et l'annulation du pronom possessif, en tenant compte des repères théoriques présents dans les pages de la *Gramatica limbii române* (*GALR*), où, dans la structure d'un possessif, on distingue un pronom semi-indépendant (AL) et un adjectif possessif (p. 121-126) ; l'identification d'une classe d'adjectifs situatifs (p. 219-220), qui, sémantiquement, «*nu participă, în general, la echivalențele semantice*» spécifiques aux adjectifs qualificatifs ou catégoriels (*Ea este o viitoare mamă*, différent de *Ea este o mamă* et différent de *Ea este viitoare*) (p. 219); et, surtout, «*noua tehnică de marcarea a ierarhiilor sintactice, prin utilizarea parantezelor drepte în care se includ grupurile sintactice și componentele acestora.*» (p. X).

La présence des encadrés et des tableaux dans les chapitres et dans les sous-chapitres aide à éclaircir bon nombre de notions discutées dans les pages du livre, en venant à l'appui de son destinataire quel qu'il soit.

Le parcours du livre est facilité par un glossaire (*Glosar*) — dans lequel sont expliqués les termes considérés importants et difficiles à la fois (p. 654-669) —, ainsi que par deux index (*Index de materii* et *Indice selectiv de cuvinte*) dont le livre finit (pp. 679-686). Le lecteur pourra aussi mieux comprendre certains aspects en consultant aussi les ouvrages qui se trouvent dans la bibliographie (*Bibliografie*), actuelle et valorisée dans les pages de cette grammaire.

Le livret d'exercices (*Caiet de exerciții*) qui accompagne l'ouvrage contient une grande diversité d'applications, destinée à faciliter l'interprétation des faits de langue et à vérifier si les analystes ont fait le bon choix. À cet égard, les auteurs ont offert aux lecteurs des démarches de résolution et la clé des exercices (*Rezolvări*), très bénéfiques pour une meilleure compréhension (p. 99-214).

Nous espérons avoir pu relever en quelques lignes les mérites d'un ouvrage qui constitue une sorte de livre de chevet pour les grammairiens roumains, ainsi que pour les romanistes, qui pourront, de la sorte, avoir accès à une description très moderne et très claire de la langue roumaine. Les faits inventoriés sont très récents, ce qui rend la lecture du livre plus agréable et riche en enseignements syntaxiques.

Adrian CHIRCU

Université «Babeș-Bolyai» de Cluj-Napoca, Roumanie

PASCUAL, José Antonio (2013): *No es lo mismo ostentoso que ostentóreo. La azarosa vida de las palabras*. Barcelona: Espasa Libros, 235 p.

El llibre que presentem no és del tipus que se sol presentar habitualment als *Estudis Romànics*. El mateix autor l'inicia amb aquestes paraules: «No estoy seguro del género al que podría pertenecer este libro. He pensado si no se tratará de un producto híbrido, a medio camino entre la novela y el ensayo». Certament, no és un llibre de ficció literària encara que sí que podríem dir-ne que és un llibre de creació; de creació filològica o de creació lingüística, si es vol dir així, però de creació; bona prova n'és l'elegància i la cura amb què està escrit, amb l'estil i el castellà impecable del mestre José Antonio Pascual, cercant constantment el joc amb les paraules, i incloent-hi comentaris i anècdotes personals; trets, aquests, que l'allunyen del que seria estrictament un assaig científic de to més sec i neutre.

En el subtítol, Pascual ens dona pistes sobre el contingut del llibre; explica la vida, atzarosa, dels mots, o, més ben dit, d'un bon grup de mots del castellà. El primer capítol d'aquest llibre, dedicat a la memòria de la germana de l'autor, s'intitula «El ADN de las lenguas», i, per mostrar com es produeixen els canvis lingüístics, tema recurrent en tot el llibre («Este libro tiene como fondo el cambio lingüístico»), s'obre amb mots del camp semàntic de la tristesa, l'enyor, el dormir i el despertar i l'amor. El següent capítol s'encapçala amb el títol «Acierto y error» i mostra com els errors sovint no ho són tant o són senzillament una mostra de l'evolució que està fent la llengua, evolució que no és «un castigo que afecte a las lenguas» sinó un aspecte «connatural con las lenguas» (p. 17). El capítol III es dedica a «La contaminación de las palabras» i s'hi mostra com els mots no viuen aïllats, sinó que es relacionen amb altres mots, ja sigui de la mateixa llengua o d'altres llengües i, per mostrar-ho, inclou molts exemples, des d'etimologies populars fins a jocs de paraules, ja siguin buscats o no (mostra de l'actitud de Pascual davant dels errors és la inclusió de l'*ostentóreo* que apareix en el títol, que va ser motiu de comentaris de mofa quan el va pronunciar un cert personatge d'escassa cultura però que també havia aparegut en una novel·la escrita per un autor de prestigi [p. 85]). És també en aquest capítol on recull tot de textos de finals del segle XIX i principis del XX que mostren la introducció, l'adaptació i l'actitud dels comentaristes de l'època davant dels anglicismes referits a activitats esportives; textos que ens poden servir per comparar amb les reaccions que suscita avui en dia la introducció de mots referents a les noves tecnologies.

Els tres capítols següents formen un grup temàtic. El capítol IV, «Palabras y esquemas de palabras», introdueix el tema de la morfologia i la formació dels mots. Confronta paraules que, amb diferents sufixos, han adquirit significats de caire oposat, positiu i negatiu (*vergonzante / vergonzoso, consumidor / consumista, benéfico / beneficioso*, fent notar que en altres zones que no siguin Espanya es poden usar diferentment); mots que han estat creats i utilitzats esporàdicament, d'acord o no amb les regles de formació dels mots. «De algunos excesos referentes a la formación de las palabras» és el títol del capítol cinquè, on trobem, per exemple, apartats dedicats a l'ús i abús de sufixos com *-alia* (en tot tipus de marques i noms comercials, i altres sufixos afins com el que ha creat recentment el nom *Bankia*), *-ing*, que sembla dotar d'un cert prestigi tot d'activitats ben habituals (*cocooning* o senzillament quedar-se a casa